

flinke extra investering doen. Dat gaan de inwoners echt merken!' En voor het onderhoud van groen koos de gemeenteraad ervoor om vier jaar uit te trekken om naar het extra benodigde beheerbedrag toe te groeien. Keuzes die goed onderbouwd konden worden door de juiste inzichten in de kwaliteit, de wensen en ambities en de opgave te combineren.

Door dit alles heeft de beheerder inzicht in de vervangingsopgave die eraan komt. Door hier zorgvuldig op te sturen, met het extra beschikbaar gestelde geld, is deze plattelandsgemeente toekomstbestendig aan het beheren. Bij de operationele keuzes krijgen de fietspaden de hoogste prioriteit. Vanuit het groenonderhoud wordt er meer aandacht besteed

‘Doordat we verschillende momenten hadden ingebouwd om het bestuur mee te nemen, ging de besluitvorming soepel’

aan de bermen langs de fietspaden. De strook van ongeveer een halve meter aan weerszijden van het pad wordt bijvoorbeeld vaker gemaaid. Hiervoor is een kleine maaizuigcombinatie aangeschaft, die ook bij ander maaibeheer kan worden ingezet. Gebruikers gaan minder overlast en een fraaier beeld ervaren.

Dorpenrondes

Als het kader voor de komende jaren weer vaststaat en de financiële middelen

zijn geregeld, is het zaak om de uit te voeren werkzaamheden te programmeren, maar ook om resultaten te meten. Jouke de Vries: ‘Ook daar krijgen de dorpen een rol in. Onlangs heeft het college besloten te gaan werken met dorpenrondes. Op die manier komen we echt in contact met de inwoners over leefbaarheid, netheid en veiligheid en gaat het niet meer over losse stoeptegels.’ De kwaliteitsvisie en het gekozen scenario bieden houvast voor de beheerder, maar vergen nog wel specifieke aandacht. Een buitendienstmedewerker wil geen half werk leveren, maar soms is dat wel nodig op basis van de gemaakte kwaliteitsafspraken. Immers, bij een basisniveau - het niveau waar in dat geval budget voor is - hoeft niet het hele gebied spic en span te zijn. Dit vraagt om tijdige communicatie tussen de verschillende afdelingen over keuzes, kaders, kosten en inzet.

Tenslotte is het belangrijk om te beseffen dat de vervangingsopgave extra complexiteit met zich meebrengt in het buitengebied. Dat komt door de enorme hoeveelheid areaal in het buitengebied, met veel extensief gebruikte wegen. Maar ze worden wel vaak bereden door zwaar landbouwverkeer en daardoor slijten ze relatief snel. Daar moet dus ook relatief veel geld en energie naar toe. Genoegen nemen met een lager kwaliteitsniveau is geen optie, want ook voor bewoners van het buitengebied is de eigen straat het allerbelangrijkste. En het zijn uiteindelijk de bewoners voor wie we dit allemaal doen. *

Plattelandswegen: extensief gebruikt maar vaak bereden met zwaar landbouwverkeer, waardoor ze relatief snel slijten.

Gemeente Aalten gebruikt
Global Goals bij herinrichting

Twée (niet zo) gewone straten

Er wordt 'rood wordend grasfalt' aangebracht op de Admiraal de Ruyterstraat in Aalten.

(foto: Jeroen Buijs, NTP)

Zo op het oog zijn het gewoon twee nette, heringerichte straten, de Admiraal de Ruyterstraat en de Dijkstraat in Aalten, Achterhoek. Maar toch is er iets bijzonders mee aan de hand: ze zijn vanuit de Global Goals van de Verenigde Naties aangelegd. Gertjan Sikking van de gemeente vertelt erover.

Maart 2022. De heringerichte Admiraal de Ruyterstraat en de Dijkstraat liggen er keurig netjes bij, maar ook wat kaal. Geen wonder want ze zijn op een paar details na nog maar net klaar en het groeiseizoen moet nog beginnen. Toch kun je al wel zien dat

er veel aandacht is voor groen gezien de prominent aanwezige plantenbakken en plantvakken, en de bestrating ademt een warme sfeer uit.

'We zijn hier al in april 2020 mee begonnen', vertelt Gertjan Sikking. Hij is na-

mens de gemeente (met ruim 27.000 inwoners) projectleider voor de herinrichting van de twee straten. 'Bij de Admiraal de Ruyterstraat was een probleem met verkeersveiligheid waar we wat aan wilden doen - hij prijkte hoog op diverse lijstjes waar je niet op wilt staan. Bij de Dijkstraat speelde wat anders. Voorheen was dat een aanloopstraat naar het centrum met veel winkels. Maar het winkelgebied is, zoals in veel plaatsen, nu meer geconcentreerd in het centrum. In aanloopstraten zoals de Dijkstraat kwam leegstand waardoor het geheel een onverzorgde indruk maakte. Reden om de openbare ruimte daar op de schop te ne-

‘De cultuur in de gemeente is er een van “aan de slag maar en kijken wat ervan komt”

men. En omdat de straten nauw met elkaar verbonden zijn, hebben we ze in één project gestopt.’

Bouwteam

Voor het gecombineerde project werd een bouwteam in het leven geroepen. Dat is een werkvorm waarbij gemeente, aannemer en andere betrokkenen vroegtijdig en intensief samenwerken. Sikking: ‘Normaal gesproken zet je een opdracht in de markt met een vastgesteld ontwerp en bestek en neem je de aanbidding met de laagste prijs. Daarmee is vrijwel alles dichtgetimmerd en is er beperkt ruimte voor innovatieve ideeën en oplossingen van andere partijen, zoals de aannemer. Door te werken met een bouwteam ging dat hier anders. We zijn begonnen met een inschrijvingsleidraad: dit zijn de problemen en dit zien wij als gemeente als oplossingsrichtingen. Kunnen jullie daar een plan van aanpak voor maken? Door het in deze fase in algemene termen te omschrijven, houdt de aannemer ruimte om het in te vullen op een manier dat hij al zijn kennis en ervaring kan inzetten. Dat levert vaak een innovatieve manier van werken op die meerwaarde heeft voor het project. Het is ons uitstekend bevallen en we willen nu ieder jaar wel een of twee projecten die wat complexer zijn op deze manier aanpakken.’

De open en op innovatie gerichte houding die een bouwteam met zich meebrengt, heeft misschien ook wel gezorgd voor een bijzonder kenmerk van dit pro-

ject: het is vormgegeven volgens de principes van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (ook wel aangeduid als Global Goals, Sustainable Development Goals of SDG's) van de Verenigde Naties. Dat zijn zeventien doelen die de VN in 2015 heeft vastgesteld die wereldwijd aandacht zouden moeten krijgen. Sikking: ‘Bij de gemeente hadden we hier al iets over meegekregen en dat je daar ook als lokale overheid mooie dingen mee kan bereiken, zoals in Rheden. We wilden er ook mee aan de slag. Niet als uithangbord om goede sier mee te maken, maar concreet, op projectniveau en kijken wat dat dan oplevert.’

Wat ging anders?

En hoewel er uiteindelijk gewoon twee wegen moeten liggen waar verkeer overheen kan rijden, kun je toch zien dat dingen anders zijn gegaan en dat andere keuzes zijn gemaakt door op deze manier te werken. Sikking: ‘Met de Global Goals in de hand bekijk je eerst wat je wilt bereiken en daarna pas hoe je daar denkt te komen. Dat is heel anders dan wanneer je met vaste regels en richtlijnen werkt, die door hun aard vaak al invloed hebben op de te maken keuzes.’ Sikking geeft een voorbeeld. ‘De Admiraal de Ruyterstraat maakt onderdeel uit van het gemeentelijk hoofdwegennet en in beleidsstukken en richtlijnen is vastgelegd dat daar een maximum snelheid van 50 kilometer per uur bij hoort. Maar we hadden het gevoel dat dat bij deze straat op gespannen voet staat met leef-

baarheid en verkeersveiligheid. Dat werd bevestigd door een verkeerspsycholoog die de straat op verzoek van het bouwteam onder de loep nam. Na wat praatsessies met bewoners is het principe uit het verkeersbeleid losgelaten en is gekozen voor 30 kilometer per uur. Het uiteindelijke schetsontwerp is ook niet ontstaan vanuit (verkeerskundige) eisen, maar vanuit de gedachte om zoveel mogelijk doelen te halen. De verkeerskundige check kwam pas in een later stadium en zorgde eigenlijk voor slechts enkele aanpassingen.’

Rood wordend Grasfalt

Sikking geeft een ander voorbeeld. ‘Duurzaamheid is een belangrijk aandachtspunt in de Global Goals, daar wilden we concreet wat mee doen en daarom is de aannemer om een invulling gevraagd. Die kwam met zogeheten “rood wordend grasfalt” voor de fietsstroken - voor het auto-deel van de rijweg zijn straatklinkers gebruikt. Grasfalt is asfalt waarbij een deel van de bitumen is vervangen door lignine, een stof met bindende eigenschappen die onder meer in Olifantsgras voorkomt. Het is duurzamer dan asfalt omdat er minder bitumen nodig is, er minder verhitting voor nodig is en omdat de lignine uit olifantsgras CO₂ aan zich bindt. Dat het even duurt voordat het rood wordt, komt doordat er eerst nog een zwart laagje of filmpje op de fietsstroken zit dat er langzaam afslijt. Na een paar maanden is het proces van rood worden voltooid. Het is een oplossing die dankzij een open dialoog met de aannemer kwam bovendrijven. En de aannemer heeft ook voortdurend samen met ons gekeken of vrijkomende materialen kunnen worden hergebruikt, bij voorkeur binnen het project.

Ook bij de officiële opening van de straten, begin maart 2020, stuurden de Global

foto: Laura Jansen, gemeente Aalten

Bij de opening van de twee heringerichte straten was er een educatief programma voor kinderen.

Goals de aanpak. ‘We vonden het leuk om kinderen van twee nabijgelegen basisscholen uit te nodigen voor deze feestelijke gebeurtenis. Maar dat niet alleen, er is, Global Goal “Kwaliteitsonderwijs” indachtig, een educatief programma omheen gemaakt. Er zijn dingen verteld over biodiversiteit, welke boomsoorten er staan en wat hun eigenschappen zijn. Er zijn dertig vogelhuisjes opgehangen die door de basisschoolkinderen zijn beschilderd en een groot insectenhotel; de kinderen hebben daaromheen “bloembommetjes” geplant om de dieren een goede start te geven. Deze bloemenmengsels zorgen straks, samen met de 2.800 vierkante meter bloeiende beplanting, voor een ware bijensnelweg.’

Global Goals verder uitwerken

Het mag duidelijk zijn dat de Global Goals-benadering bij dit project prima is bevallen. Het heeft de gemeente zelf doen besluiten om verder te gaan als Global-Goals gemeente. Sikking: ‘We gaan de Global Goals nu binnen de gemeente in kleine stappen verder uitwerken, de beleidsstukken erop afstemmen. Veel doelen zitten al impliciet in het beleid, het gaat erom ze zichtbaar te maken, langs deze lijn te ordenen en vanuit de Global Goals te denken.’

Het voorbeeld van de heringerichte straten in Aalten laat ook zien dat je geen grote gemeente hoeft te zijn om met een

innovatieve aanpak te komen. ‘De cultuur in de gemeente is er een van “aan de slag maar en kijken wat ervan komt”’, zegt Sikking. Ik moet daar eerlijk bij zeggen dat projecten bij ons vaak wat minder complex zijn dan in grote steden, alleen al doordat alles daar dichter op elkaar zit.’ De projectleider besluit: ‘De projecten én de processen daaromheen zijn bij ons vaak eenvoudiger. We hebben een kleine organisatie dus korte lijntjes waardoor je sneller tot afstemming komt. En ook belangrijk: een project als dit leeft bij vrijwel alle inwoners van de gemeente, want zo vaak komt dit niet voor. Aan betrokkenheid dus geen gebrek!’ 🌱